

RIKTLINJER FÖR HANTERING AV ALLVARLIGA SMITTSAMMA SJUKDOMAR I SAMBAND MED FLYGRESOR¹

1

ALLMÄNT

Riktlinjerna är uppställda enligt riktlinjer från ICAO och WHO och är i linje med svensk lagstiftning på området. Riktlinjerna har även samverkats med Socialstyrelsen.

a) Transportstyrelsens kontaktperson i policyfrågor för hantering av allvarliga smittsamma sjukdomar i samband med flygresor, är enhetschefen för krisberedskap, säkerhet och skydd.

Kontaktperson rörande riktlinjer för hantering av allvarliga smittsamma sjukdomar i samband med flygresor är i brådskande fall

Transportstyrelsens tjänsteman i beredskap, som nås via SOS Alarm AB telefonnummer 0771-80 09 00.

b) Socialstyrelsen har samordningsansvaret för generell nationell planering inför en pandemi. Därutöver har Socialstyrelsen tillsynsansvar och föreskriftsrätt avseende hantering av internationella hot mot människors hälsa enligt lag (2006:1570) och förordning (2007:156) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa (IHMH) samt avseende smittskyddet i landet enligt smittskyddslagen (2004:168) och tillhörande förordning (2004:255).

c) Transportstyrelsen medverkar i olika nätverk för att utbyta erfarenheter, bland annat Nationella facilitationskommittén (NAFAL) och samverkansområdet skydd, undsättning och vård inom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

d) Riktlinjerna för hantering av allvarliga smittsamma sjukdomar i samband med flygresor är upprättade för aktörer på luftfartens område.

e) Allmän info om IHMH finns att tillgå på [Socialstyrelsens webbplats](#).

IHMH-händelser som kan beröra luftfarten är:

- Misstanke om allvarlig smitta eller annat ämne ombord som utgör IHMH
- Ankommande flygplan från område drabbat av IHMH inom inkubationstid
- Person som ankommer från område drabbat av IHMH inom inkubationstid
- Person som insjuknar i tillstånd enligt IHMH inom inkubationstid
- Utresa till ett område drabbat av IHMH

f) Information från WHO nås via [Socialstyrelsens webbplats](#).

g) Information om eventuella smittsamma sjukdomar i samband med utrikes resa kan sökas på Utrikesdepartementets och Smittskyddsinstitutets webbplatser. I det

¹ Planning Guidelines (Aviation Aspects) for a Communicable Disease Posing a Serious Public Health Risk

fall WHO förklarar ett område drabbat av IHMH kommer information om detta att läggas ut på Socialstyrelsens webbplats.

[Utrikesdepartementets webbplats](#)

[Smittskyddsinstitutets webbplats](#)

[Socialstyrelsens webbplats](#)

h) [Smittskyddslagen](#) reglerar skyldigheter för personer med symptom på smittsamma sjukdomar.

i) Smittskyddsläkare har ett övergripande ansvar vid IHMH situationer som rör smittsamma sjukdomar.²

Vid misstanke om utbrott av smittsamma sjukdomar ska i första hand smittskyddsläkare kontaktas, i andra hand söks kontakt via Socialstyrelsens tjänsteman i beredskap, som nås via SOS Alarm AB telefonnummer 0771-80 09 00.

j) [SOSFS 2007:11](#), innehåller Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om skydd mot internationella hot mot människors hälsa.

k) [SOSFS 2007:12](#) innehåller Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om underrättelseskyldighet vid internationella hot mot människors hälsa.

Vid ökad riskbild;

a) Smittskyddsläkare svarar för tillgång till expertis vid IHMH som rör smittsamma sjukdomar.

b) Socialstyrelsen svarar för spridning av information gällande hantering av IHMH.

2

FLYGPLATSERS BEREDSKAP

a) Flygplatser bör utse en kontaktperson för IHMH-policy samt ha en operativ organisation i beredskap för IHMH.

b) Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om skydd mot internationella hot mot människors hälsa ([SOSFS 2007:11](#)), ska flygplatschefen vid en karantänsflygplats³, eller den person denne utser, fastställa rutiner som säkerställer att åtgärder kan vidtas för att förhindra spridning av smittämnen som kan utgöra ett IHMH i samråd med landstingets smittskyddsläkare. Rutinerna bör omfatta information till berörda myndigheter samt möjlighet att anvisa flygplan till särskild uppställningsplats. Rutinerna kan även infatta uppgifter om bemanning, säkerhet, kommunikation, etc.

² I de fall det rör sig om kemikalier eller radioaktiva ämnen vilar ansvaret på respektive ansvarig myndighet.

³ Karantänsflygplatser är Landvetter, Jönköping, Sturup, Arlanda och Umeå.

Kommunikation av information

a) Intern kommunikation

Smittskyddsläkare samordnar smittskyddskontrollen och informerar och samarbetar vid behov med myndigheter som kan behöva medverka vid hanteringen, såsom sjukvård, polis och tull.

Flygplatschefen bör svara för kontakter med flygbolag, handlingbolag, flygtrafikledning, researrangörer och andra aktörer inom luftfartens område.

b) Extern kommunikation

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om skydd mot internationella hot mot människors hälsa ([SOSFS 2007:11](#)), ska flygplatschefen vid en karantänsflygplats, eller den person denne utser, fastställa rutiner som säkerställer att de myndigheter som ansvarar för att vidta åtgärder vid IHMH kontaktas. Rutinerna ska fastställas i samråd med landstingets smittskyddsläkare.

Övriga flygplatser och media informeras via Socialstyrelsen.

Passagerare informeras om IHMH via Socialstyrelsens webbplats, reseinformation kan även hittas på utrikesdepartementets webbplats. Information kan även erhållas via anslag på flygplatser, från Tullverket och av flygplatsägaren.

Screening, karantän och transporter

Enligt SOSFS 2007:11, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om skydd mot internationella hot mot människors hälsa ([SOSFS 2007:11](#)) ska landsting där en karantänsflygplats är belägen, planera sin verksamhet så att en beredskap upprätthålls för att tillhandahålla personal och utrustning som behövs för kontroll av passagerare.

a) Smittskyddsläkare beslutar vid behov om hälsokontroll i enlighet med bestämmelserna i smittskyddslagen.

b) Smittskyddsläkare svarar vid behov för karantän och sjukvårdstransporter av passagerare.

c) Handlingbolag bör på uppdrag av Socialstyrelsens smittskyddsläkare säkerställa transport av bagage för passagerare som omfattas av beslut om karantän.

Stängning av flygplats

Flygplatschefen äger rätt att vid behov stänga flygplatsen.⁴

⁴ Bestämmelser för Civil Luftfart –Flygplatser (BCL-F) 3.1 mom 4.3.1.4.

Restriktioner av luftrum

Staten äger inte rätt att stänga luftrummet eller förbjuda tillstånd att landa på grund av IHMH.

Rättigheter att landa

Ett luftfartyg drabbat av IHMH bör hänvisas till en karantänsflygplats.

Övrigt

Flygplatser bör etablera metoder för att kunna verka vid reducerad bemanning.

3

FLYGBOLAGENS BEREDSKAP

a) Flygbolagen bör utse en kontakt för policybeslut samt en operativ organisation med beredskap för IHMH.

b) Flygbolagen bör utse en kontaktperson som svarar för minuterativ hantering av flygbolagens beredskapsplaner.

Kommunikation av information

Om en person ombord har insjuknat och symtomen tyder på att det rör sig om en allvarlig infektionssjukdom ska befälhavaren på ett luftfartyg alltid lämna information om hälsotillståndet ombord (hälsodeklaration), enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om skydd mot internationella hot mot människors hälsa ([SOSFS 2007:11](#)).

En lokal flygtrafikledningseenhet som får kännedom om att ett luftfartyg för eller misstänks föra smittämnen eller andra ämnen som utgör eller kan utgöra ett internationellt hot mot människors hälsa ska snarast underrätta

1. smittskyddsläkaren i landstinget där flygplatsen är belägen,
2. kommunen där flygplatsen är belägen,
3. flygplatschefen, samt
4. den lokala tullmyndigheten där sådan finns, i annat fall Tullverkets sambandscentral⁵

a) Intern kommunikation

Flygbolagen bör ansvara för kontakter med luftfartsmyndigheter, handlingbolag, researrangörer, m.fl.

b) Extern kommunikation

Flygbolagen bör ansvara för att distribuera kontakter med passagerare till ansvariga myndigheter.

⁵ [67§ Luftfartsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(2007:51\) om särskilda bestämmelser för flygtrafikledningstjänst.](#)

Screening

Flygbolagen bör kunna samverka med berörd hälsomyndighet för hantering av passagerare med allvarlig infektionssjukdom och etablera screening för adekvata sjukdomar i berört område.

[Smittskyddslagen \(2004:168\)](#) medger endast möjlighet att genomföra hälsokontroller av passagerare som inreser till Sverige, om det finns misstanke att någon som anländer har smittats av en samhällsfarlig sjukdom.

Sjukdom under flygning

a) Kabinpersonalen ska vara utbildade för att upptäcka misstänkta symptom på IHMH (feber, utslag, diarré och kräkningar).⁶

b) En instruktion för att hantera IHMH bör finnas ombord.

c, d) En instruktion för hur IHMH ska kommuniceras bör finnas ombord.

e) Flygbolagen bör samverka med flygplats och hälsovårdsmyndighet vid misstanke om allvarlig infektionssjukdom.

Flygplansunderhåll

Flygbolagen bör etablera:

a) En policy för byte av luftfilter och användning av skyddsutrustning.

b) En policy för sanering av avloppstank.

c) En policy för hur fågelspillning ska avlägsnas vid en fågelinfluensa.

Städning av flygplan

a) Flygbolagen bör etablera en policy för städning av flygplan vid IHMH.

Bagagehantering

Flygbolagen bör uppmana frakt- och bagagehanterare att regelbundet tvätta händerna.

Övrigt

Enligt ICAOs riktlinjer bör flygbolagen etablera metoder för att kunna operera trots starkt reducerad bemanning.

Norrköping 2009-11-18

Jacob Gramenius
Chef Utvecklingsavdelningen

⁶ Kommissionens förordning (EG) nr 859/2008 av den 20 augusti 2008 om ändring av rådets förordning (EEG) nr 3922/91 i fråga om gemensamma tekniska krav och administrativa förfaranden för kommersiella transporter med flygplan (EU-OPS), tilläg 3 till OPS 1.1005/1.1010/1.1015, Medicinska aspekter och utbildning i första hjälpen.